

SŁOWO WSTĘPNE

Prezentowany zbiór 10 artykułów jest rezultatem studiów młodych badaczy z Uniwersytetu Łódzkiego i Uniwersytetu Wrocławskiego. Publikują oni rezultaty swoich ostatnich badań. Zwraca uwagę fakt, że pięć spośród przygotowanych przez nich tekstów poświęconych zostało dziejom powszechnym, dwa podejmują problematykę styku pomiędzy historią Polski a historią powszechną, a jedynie trzy uznać można za prace z zakresu dziejów ojczystych. Autorzy poszczególnych opracowań poruszają się w przestrzeni czasowej od połowy XVI do końca XX w. Należy podkreślić fakt, że podejmują oni z reguły zagadnienia nieznane, dotychczas słabo zbadane i nie posiadające odzwierciedlenia w historiografii polskiej. Można więc śmiało wyrazić nadzieję, że studia te stanowią zapowiedź przygotowania w przyszłości szerszych opracowań monograficznych.

Całość prezentowanego tomu ma układ chronologiczny. Najodleglejszych czasowo problemów dotyczy artykuł Małgorzaty Karkochy, poświęcony sztuce potrydenckiej na Śląsku. Kwestię tę autorka rozpatruje na przykładzie kościoła św. św. Stanisława i Wacława w Świdnicy. Motywem przewodnim tego tekstu jest kwestia tzw. barokizacji wnętrza świdnickiego kościoła. Należy jednak zaznaczyć, że autorka nie ogranicza się jedynie do opisu barokowego wystroju tej świątyni, ale stara się przedstawić to zagadnienie w szerszym kontekście – założeń sztuki sakralnej w całej potrydenckiej Europie.

Krzysztof Lik zajął się przedstawieniem postaci króla Szwecji Karola X Gustawa. Podstawowym źródłem informacji był dla autora pamiętnik napisany przez ambasadora Francji przy władcy Szwecji – Hugesa de Terlona. Nie ulega wątpliwości, że francuski dyplomata pozostawał pod ogromnym urokiem pierwszego króla Szwecji z dynastii Wittelsbachów. W rezultacie nakreślony przez niego wizerunek Karola X Gustawa jest być może nieco jednostronny, ale niewątpliwie ciekawy.

Lidia Jurek przygotowała tekst o inteligencji łódzkiej z przełomu XIX i XX w. Jej zdaniem, ówczesna Łódź stanowiła fenomen w skali całego Królestwa Polskiego. Z wielu powodów bowiem istniały tu wyjątkowo trudne warunki dla kształtowania się lokalnej inteligencji. Niemniej jednak autorka w sposób interesujący i kompetentny przedstawiła proces powstawania łódzkiej inteligencji na szerszym tle uwarunkowań wynikających ze specyfiki narodowościowej, społecznej i gospodarczej tego miasta.

Edyta Olejnik jest z kolei autorką obszernego studium o kwestii marokańskiej w polityce Francji w latach 1898–1905. Ministrem spraw zagranicznych republiki był wówczas Theophile Delcassé i on też stanowi zasadniczy punkt odniesienia dla rozważań autorki. Swoje wywody osadziła ona jednak na szerszym tle rywalizacji kolonialnej pomiędzy Francją a Wielką Brytanią. Apogeum tego współzawodnictwa, a jednocześnie punkt zwrotny w stosunkach pomiędzy Londynem a Paryżem, stanowił słynny incydent w Faszodzie. Wymusił on zmianę polityki zagranicznej obu mocarstw. W prezentowanym tekście autorka zajęła się przede wszystkim zrekonstruowaniem zabiegów dyplomacji francuskiej związanych z korzystnym dla Francji uregulowaniem sprawy Maroka.

Katarzyna Czekaj w swoim artykule przedstawiła problem rozłamu w Polskiej Partii Socjalistycznej w oświetleniu publicystów „Trybuny”. I chociaż sprawa rozłamu w PPS wielokrotnie już stawała się przedmiotem badań historyków, to autorce udało się uzupełnić wiedzę na ten temat o kilka mało znanych dotąd faktów.

Artykuł Ilony Florczak poświęcony został walce Jędrzeja Moraczewskiego o mandat poselski podczas pierwszych wyborów powszechnych do austriackiej Rady Państwa w roku 1907. Na podstawie skrupulatnych badań źródłowych autorka doszła do kilku naprawdę interesujących wniosków, a przygotowany przez nią tekst przynosi szereg całkowicie nowych ustaleń dotyczących metod walki o mandaty poselskie w monarchii habsburskiej na początku XX w.

Marta Węcłewska jest autorką tekstu poświęconego niemieckiej propagandzie rewizjonistycznej widzianej przez pryzmat publikacji zamieszczanych na łamach „Gazety Warszawskiej” w latach 1926–1930. Oparty na rozległej bazie źródłowej, artykuł ten wnosi szereg nowych, szczegółowych ustaleń dotyczących linii politycznej głównego organu prasowego obozu narodowego w Polsce.

Tekst Marty Rudnickiej poświęcony został projektowi austriacko-niemieckiej unii celnej z 1931 r. Autorka skoncentrowała swoją uwagę na przedstawieniu działań zmierzających do podpisania traktatu o unii celnej pomiędzy Austrią i Niemcami. Artykuł ten przynosi szereg istotnych ustaleń na temat szczegółów negocjacji austriacko-niemieckich.

Ernest Komoński przygotował z kolei obszerne studium zatytułowane *Paryska „Kultura” wobec wybranych wydarzeń z historii stosunków polsko-ukraińskich z lat 1919–1947*. Próbuje w nim przedstawić stanowisko paryskiej „Kultury” wobec najbardziej dramatycznych epizodów w stosunkach polsko-ukraińskich w XX w. Stara się odpowiedzieć na pytanie, czy środowisko związane z redaktorem Jerzym Giedroyciem realizowało w tym zakresie jakąś konsekwentną politykę historyczno-publicystyczną, a jego odpowiedź wydaje się być twierdząca. I choć cały artykuł napisany został z wyraźnym zacięciem publicystycznym, to należy stwierdzić, że konstatacje autora są ciekawą, acz nieco kontrowersyjną próbą podjęcia dyskusji nad „polityką historyczną” w Polsce.

Najnowszą chronologicznie problematykę odnajdujemy w tekście Patrycji Domejko-Kozery, która na podstawie doniesień dziennika „El Pais” przedstawiła stanowisko Hiszpanii wobec NATO w latach 1975–1996. Artykuł ten w sposób klarowny i uporządkowany chronologicznie prezentuje kolejne etapy drogi Hiszpanii do członkostwa w Pakcie Północnoatlantyckim. W tym zakresie dostarcza też całego szeregu informacji słabo zaznaczonych w polskiej historiografii.

Jako redaktorzy tomu pozwalamy sobie wyrazić przekonanie, że zainteresowani historią pięciu ostatnich stuleci znajdą tu dla siebie oryginalne i ciekawe materiały. Niech więc ta skrótowa z konieczności prezentacja wielowątkowej zawartości tomu stanie się skuteczną zachętą do przestudiowania go w całości.

Zbigniew Anusik, Albin Głowacki